

Raport cumulativ privind mersul dezbaterilor pe platforma [MediaForum.md](https://www.mediaforum.md). Deontologie și Profesionalizare

Iulie 2018 – Iunie 2019

Date generale

În perioada iulie 2018 – iunie 2019, la compartimentul Deontologie și Profesionalizare s-au desfășurate cinci dezbateri online, iar temele abordate au fost dintre cele mai variate și au acoperit mai multe aspecte din activitatea jurnaliștilor, reieșind din necesitățile lor zilnice.

Temele și mersul dezbaterilor

1. Geamul sediului PD pe care ar trebui să intre jurnaliștii TV8 și Jurnal TV

Dezbaterea a fost lansată pe 4 octombrie 2018 și a durat o lună. Moderatorul, jurnalistul stabilit în România, Vitalie Cojocari, a vorbit despre limitarea accesului jurnaliștilor de la posturile de televiziune Jurnal TV și TV8 la evenimentele organizate de Partidul Democrat din Moldova, situație care a creat consternare și nedumerire nu doar în rândul breslei jurnaliștilor, ci și în toată societatea. La dezbateri au comentat 12 utilizatori, în total fiind lăsate 15 comentarii. Majoritatea utilizatorilor au menționat că este nevoie de un anumit mecanism, prin care comunitatea jurnalistică să penalizeze un astfel de comportament arbitrar al actorilor politici sau guvernamentali. Părerile s-au împărțit însă în modul de abordare. Unii au cerut o solidaritate a jurnaliștilor care să blocheze informațional

astfel de derapaje. Toată lumea a fost de acord că măsurile pe care le-au luat reprezentanții puterii au reprezentat un abuz clar de putere și o acțiune complet antidemocratică. Concluzia dezbaterii a fost că o solidarizare a întregii bresle jurnalistice este practic imposibilă în condițiile unei piațe anemice, dar în același timp divizată în media controlată politic/economic și presa care încearcă să fie independentă. Pe de altă parte, s-a observat că presa care dorește să fie independentă s-a solidarizat într-o oarecare măsură și a transmis știri despre incident, ceea ce a adus problema în fața opiniei publice.

Moderatorul a venit cu o serie de recomandări. Astfel, jurnaliștii care sunt puși în situații de acest gen trebuie să fie calmi, să-și dea seama că nu trebuie să o ia personal. Ei reprezintă cititorii, societatea, astfel că nu sunt singuri în fața unor abuzuri.

Redacțiile trebuie să se solidarizeze în fața unor asemenea abuzuri. Solidaritatea se poate manifesta dur, în sensul anunțat de unii comentatori, prin neprezentarea la alte evenimente ale puterii. Dar este greu de realizat, pentru că vine în contradictoriu cu alte funcții ale presei, de a informa. Dar există și alte modalități de solidarizare: transmiterea de informații despre incident, scoaterea subiectului pe agenda publică, informarea populației. Pe termen lung, o astfel de solidarizare este chiar mai dură.

ONG-urile de media nu trebuie să lase aceste derapaje antidemocratice fără o reacție. Ceea ce au și făcut. Totodată, sunt foarte utile consultațiile juridice din partea ONG-urilor.

2. Este posibil să faci jurnalism corect într-o instituție controlată politic?

Dezbaterea moderată de jurnalistul Dorin Scobioală a fost lansată pe 16 aprilie, iar la ea au participat 11 utilizatori care au lăsat 12 comentarii. Scopul dezbaterii a fost să aflăm dacă jurnalismul practicat de instituțiile deținute de politicieni poate fi considerat unul corect și practicat în conformitate cu Codul Deontologic. Moderatorul, care deține o vastă experiență de muncă în mai multe instituții media din țară, dar și de peste hotare, a ajuns la concluzia că odată intrate pe mâna politicianilor, instituțiile media devin organe propagandistice, dar și arme contra adversarilor. Iar cei care nu sunt de acord cu politica instituției, trebuie neapărat să plece. Jurnalistul a venit și cu o clasificare a celor care acceptă să activeze în instituții media controlate politic. Unii, în opinia lui, o fac pentru că sunt nevoiți să

accepte orice, fiind legați de credite, leasinguri sau ipotecă. Alții - cred cu sinceritate în cauza pentru care luptă și își privesc meseria ca pe una dintre metodele de a instaura în țară regimul pe care ei îl consideră corect. A treia categorie este cea mai lipsită de scrupule - mercenarii. Aceștia sunt dispuși să slujească pe oricine pentru bani. Practic toți comentatorii au fost de părerea că nu poți face jurnalism corect într-o instituție controlată politic, o excepție ar fi emisiunile de divertisment sau să fie încheiate contracte cu anumite condiționalități. Totuși, din experiența autorului dezbaterii, nici astfel de momente nu îi salvează pe jurnaliști, pentru că „la noi propaganda se face din topor, angajatorul te consideră sclav pe simplul motiv că EL îți plătește ție salariu, în mintea lui tu ești OBLIGAT să execuți tot ce ți se cere”. O recomandare a moderatorului a fost ca aceste cazuri de abatere de la normele deontologice să fie comentate public, iar sancționarea instituționalizată a propagandei nu ar fi posibilă, pentru că ar fi interpretată drept imixtiune în politica editorială și atentat la libertatea de opinii și de exprimare.

3. Jurnalismul online: primii, cu greșeli sau mai târziu și documentat?

Dezbaterea a fost lansată pe 12 mai și a durat o lună, iar la ea au participat 11 utilizatori. În cele 12 comentarii pe care le-au formulat, aceștia au încercat să găsească răspuns la tema abordată: cum scriem cel mai eficient pe online? Moderatorul, Alexandru Lebedev, directorul portalului Diez.md, a opinat că online-ul e relevant atunci când este viu, iar ce este viu se dezvoltă, crește, avansează. În acest proces, inevitabil se comit și erori. Totuși, a adăugat el, la #Diez, e prioritar să nu fie comise greșeli de fond sau informație neconfirmată formal sau informal. Părerile comentatorilor au fost împărțite. În timp ce unii au menționat că o știre un pic întârziată, dar completă și verificată aduce mai multe avantaje din punct de vedere al traficului și nu doar, alții au fost de părere că dacă, totuși, s-a comis o eroare, nu e rușinos să vii cu rectificări, precizări pentru că acesta este specificul mediei on-line. Însă, trebuie de depus un minim de efort de verificat informația.

În concluzie, moderatorul a reiterat că este foarte important să nu existe greșeli de fond, iar greșeli de formă se mai întâmplă din grabă sau din neatenție. Jurnalistul a recomandat că, în cazul unor erori, să se publice o erată pe pagina de Facebook. Iar știrile greșite nu trebuie șterse pentru că chiar dacă se găsesc cinci cititori care dau click și nu mai găsesc știrea, asta afectează imaginea instituției media.

4. Perfecționarea jurnaliștilor. Cât de des trebuie să participe la traininguri?

Jurnalista Mariana Rață a abordat subiectul perfecționării jurnaliștilor, ea fiind, deseori atât pe post de instructoare, cât și participantă la traininguri. Moderatoarea s-a declarat împotriva „turismului de instruire”, iar atunci când există oportunitatea de a-i oferi unui coleg de la știri posibilitatea de a merge la un training unde să învețe ceva nou și util instituției, îi încurajează pe reporterii de la TV8 să meargă. Iar ca să-ți dai seama dacă un training e bun, trebuie să ținem cont de două lucruri: subiectul și trainerul. **Debaterea a fost lansată pe 29 mai, iar la ea au participat 10 utilizatori, care au formulat 11 comentarii.** În mare parte, comentarii au fost pro-traininguri, afirmând că instruirile care acordă mai multă atenție părții practice sunt cele mai eficiente. Iar cei care au ocazia să asiste la traininguri se pot considera norocoși. Temerea moderatoarei a fost că redacțiile vor începe să înțeleagă importanța acestor traininguri abia după ce el vor deveni mai rare și contra bani.

Recomandările jurnalistei au fost ca trainingurile să fie organizate în weekend sau după orele de lucru, pentru ca la ele să poată asista cât mai mulți doritori. De asemenea, responsabilizarea prin produse post-training ar putea fi un instrument bun de verificare a impactului trainingului. Unele organizații impun această condiție de livrare a unui produs după finalizarea instruirilor, dar de multe ori nu-i poți sancționa pe cei care nu îndeplinesc această condiție.

5. Prezentatorul de știri: între cititul de pe prompter și emoții „subiective”

Lansată pe 8 iulie, dezbateră moderată de jurnalista Angela Gonța a pus în discuție activitatea prezentatorilor de știri, mai exact dacă aceștia pot fi considerați jurnaliști cu acte în regulă sau, mai degrabă, sunt niște cititori de **promptere**. În cele nouă comentarii, utilizatorii au fost de acord cu moderatoarea și mai exact că pentru a fi un bun prezentator de știri, trebuie să treci printr-un șir lung de formare în domeniul media. Jurnalistul Andrei Cibotaru a remarcat că „în multe redacții occidentale, prezentatorul e vârful piramidei profesionale. Ca să ajungi "pe sticlă", trebuie să fii reporter, editor, documentalist, producător, etc-etc - ca abia în final să ajungi să poți prezenta, să ai onoarea de a fi "fața" unei întregi redacții. Ar fi fost bine și la noi să fie așa, dar din păcate nu ne ajunge...”. O altă concluzie este că pe piața locală lipsesc prezentatori cu „greutate”, care să înțeleagă ce vorbesc și să știe cum să transmită informația de pe sticlă.

Recomandarea de bază a fost că ar fi ideal ca până a deveni prezentator, angajatul să facă și muncă pe teren, să înțeleagă cum stau lucrurile, să-și facă un nume pentru a ajunge la inimile telespectatorilor. La fel de important este ca, odată ajunși pe micile ecrane, prezentatorii să nu se considere vedete, ci să lucreze continuu pentru a se perfecționa, în caz contrar, riscă să rămână neinteresanți.

Recomandări

Principalele recomandări făcute de moderatori la rubrica Deontologie și Profesionalizare sunt:

- consultații juridice pentru jurnaliștii care sunt împiedicați să asiste la evenimentele desfășurate de actorii politici;
- jurnaliștii care sunt puși în situații de acest gen să reacționeze calm și să n-o ia în numele personal;
- redacțiile să se solidarizeze în fața unor asemenea abuzuri, prin neprezentarea la alte evenimente ale respectivilor politicieni și partide;
- ONG-urile de media să nu lase aceste derapaje antidemocratice fără o reacție;
- cazuri de abatere de la normele deontologice jurnalistice să fie comentate public;
- organizarea trainingurilor pentru jurnaliști în weekend sau după orele de lucru, pentru ca la ele să poată asista cât mai mulți doritori;
- în cazul prezentatorilor de știri, recomandarea de bază este ca ei să facă și muncă pe teren, iar odată ajuns pe ecran trebuie să continue procesul de profesionalizare.